

disse Haandværksmestre og Smaafabrikanter, som ville have Arbejde, at gaa ind paa Udforderne uden at kræve, at der stilles dem nogen som helst Sikkerhed — er der ikke en, der vil bide paa Krogen, er der en anden, for det er jo Brodet, det gælder om. Men kommer saa det Tidspunkt, at det stopper op med Byggelaanene, saa sidde alle disse mange Mennesker i Stikken, dels for deres ligefrem udlagte Penge, for det Materiale, de have leveret til det allerede opførte, og dels for det legemlige Arbejde, de have udført. Straamanden gaar ganske simpelt fallit, det er han nødt til, naar han ikke kan rejse Laan længere. Men bæg ved ham sidde de egentlige Bygherrer, Kapitalisten og Sagføreren, og de sidde ganske roligt. Det kunne de sagtens gøre, der er ingen, der kan røre dem, thi de staa uden for der hele: Straamanden har jo det pekuniære Ansvar i enhver Retning. Kapitalisten er sikret ved Stadesløsbrev i alt, hvad der forefindes, baade Grund og Bygninger, for ikke blot sin indskudte Kapital, men ogsaa Kenterne, og han kan hyderligere berige sig paa den Maade, at han som første Prioritetshaver kan tage hele Historien og har ikke den allerringeste Forpligtelse til at udrøde Gaandværkerne og Leverandørerne det, de have til gode. Sagføreren har ogsaa ved Prioritetsret sikret sig sit Salær, og det glemmer han som Regel ikke at beregne højt. Man har Eksempler paa ude paa Frederiksberg, at en Sagfører ved en saadan Opgørelse, som jeg her berører, har indgivet Regning paa 20,000 Kr. for den Ulejlighed, han har haft med at ordne Papirene og skaffe Pengene. De arme Kreditorer, som blive narrede, og som i Reglen ere Smaafolk eller i alt Fald Folk af Mellemstanden, kunne komme og forlange at se vedkommende Bygherres Regnskaber efter for dog at overbevise sig om, om virkelig Laanen, Kapitalen er gaaet med til Bygningens Opførelse, eller om muligt noget af den er brugt til andet, som man virkelig ogsaa kan fremvise Eksempler paa, nemlig til at betale gammel Gæld eller til at leve godt for i den Tid, Byggerierne ere gaaede. Ja, de kunne komme og forlange at se dem, men de saa intet Regnskab at se; thi vedkommende kan ganske simpelt sige: Jeg har aldeles intet Regnskab ført, og der er intet Menneſte, der kan frumme et Haar paa hans Hoved for det, for der eksisterer ikke i dansk Lovgivning nogen Bestemmelse om, at en saadan Mand, som handler ikke blot med Hundreder, men med Tusinders af Menneskers Velfærd — for det er jo Masser af Mennesker, der arbejde paa et saadant Foretagende — der eksisterer ikke nogen Be-

stemmelse om, at en saadan Mand er forpligtet til at føre noget som helst Regnskab. Naar en Artekrammer gaar fallit, saa kan han blive straffet, naar han ikke har holdt Regnskab for, hvorledes han har brugt Pengene, hvad han har givet dem ud til — han kan saa Vand og Brød derved — men en saadan Bygherre, som her er nævnt, kan ikke blive tiltalt eller straffet for det; thi der er ingen Lov, der kan komme ham til Livs derved. I dette Lovforslag, som her er foreslået, er der strenge Bestemmelser om, hvorledes Forbrugsforeninger og Andelsforetagender skulle føre Regnskab, ikke blot føre nøjagtigt Regnskab under Strafsansvar, men ogsaa lade indrykke dette Regnskab i Bladene, for at Offentligheden kan blive bekendt med deres Regnskab. Maa jeg spørge: kunde der ikke være stor Aaledning til at indsætte Bestemmelser eller i alt Fald skaffe en dansk Lov til Vejle for, at det kunde tilpligtes saadanne Mand, som jeg har nævnt, og som have saa stort Ansvar over for Hundreder af Familier, under Strafsansvar i det mindste at føre Regnskab? Dette er naturligvis ikke tilstrækkeligt til at sikre de Folk, som jeg gerne vilde skulde sikres, men kunde der ikke ogsaa ad Lovgivningens Vej gøres noget for at sikre dem, der have leveret det medgaaende Materiale, Betaling af deres udlagte Penge ved saadan en Lejlighed, og dem, som have udført det korpørlige Arbejde derved, i det mindste Lov for dette? Vi have jo allerede i dansk Lov nogle Bestemmelser, som sigte i den Retning, jeg her peger paa, idet Konkursloven af 25de Marts 1872 § 33 indeholder Bestemmelse om, at der sikres Haandværksvende og Lærlinge samt Arbejdere en privilegeret Ret hos den, der gaar fallit, for det Arbejde, som de have udført i det sidste Aar inden Konkursen. Det har man ligefrem sat som en Klassebestyttelse, for at disse meget smaa stillede Mennesker dog ved en saadan Lejlighed kunne blive fri for at blive snydte; det er jo dem, der mindst kunne taale det. Kunde man nu ikke udvikle dette videre derhen, at ved saadanne Foretagender, som disse Byggeforetagender her i Kjøbenhavn, blev der sikret Leverandørerne, som have leveret Materialer, og Haandværkerne og Arbejderne, som have ydet Arbejdskraft, og som derved ikke juridisk efter de nu gældende Lovbestemmelser, men virkelig moralsk set ere de rette Gjere af de Bygninger, der staa paa Grunden, enten de nu ere halvt eller helt eller tre kvart opførte, en første Prioritetsret til først og fremmest at saa deres? De have jo Penge staaende i det og have gjort Arbejdet, saa jeg synes, at en saadan Bestemmelse vilde dog i alt Fald